

נייר עמדה – יש לתקוף את התשתיות המאפשרות של מדינת חזבאללה ולא את תשתיות המדינה הלבנונית:

מאת : שרית זהבי וטל בארי

במשך השנים העמדה המסורתית של ישראל הייתה כי מדינת לבנון נושאת באחריות לכל מה שקורה בשטחה. העובדה שחזבאללה הינו מפלגה פוליטית בפרלמנט הלבנוני, ויש לו שרים המכהנים בממשלה, חיזקו עוד יותר את הקושי בקיום הבחנה בין מדינת לבנון למדינת חזבאללה בכל הנוגע לעימות עם ישראל.

כיוון שחזבאללה עושה שימוש בתשתיות המדינה הלבנונית והוא חלק מן הממשל הלבנוני, בישראל עולים קולות הממליצים לפגוע בתשתיות המדינה הלבנונית זאת על מנת להעביר מסר לממשלה הלבנונית ובכך לייצר מנוף לחץ על חזבאללה ואולי גם לפגוע בתפקודו הצבאי.

לכאורה, בדין הבינ"ל זה נחשב חוקי כי חזבאללה מוכר כארגון טרור שמנהל מלחמה נגד ישראל. תקיפת תחנת הכוח בזהארני, או למשל באחד מנמלי הים של לבנון, יכולה להיחשב לגיטימית אולם לאור הניסיון במלחמה ברצועת עזה, תגרור לחץ וביקורת בינ"ל כך שיביא לעצירת המלחמה ולהסדרים חפוזים לא נוחים לישראל בסיומה.

מדינות המערב (בהובלת ארצות הברית וצרפת, בעלות אינטרסים רבים בלבנון), יתקשו להכיל פגיעה פיזית מכוונת ישראלית במתקני תשתית פורמליים של מדינת לבנון הריבונית. זאת, הן בשל שיקולים פנימיים והן בשל העובדה כי בניגוד להבנה המקובלת בישראל לגבי הקושי להבחין בין מדינת לבנון למדינת חזבאללה – בעולם רואים בלבנון מדינה ריבונית, ישות נפרדת מארגון הטרור חזבאללה.

בשורה התחתונה, לאור הבידוד הגובר של ישראל במערכת הבינ"ל בעקבות המערכה ברצועת עזה, חשוב לבחון מהי התשתית האזרחית ממנה ניזון חזבאללה שניתן בקלות להוכיח כי מאפשרת לו את ביסוס התשתית הצבאית ומשמשת להוצאה לפועל של התקיפות נגד ישראל.

אנו סבורים, כי פעולות התקיפות (offensive operations) של צה"ל נגד תשתיות תומכות למאמץ הצבאי של חזבאללה, צריכות להתמקד בתשתיות האזרחיות הלא פורמליות של חזבאללה (שמתנהל כמדינה בתוך מדינה) ולא באלה הפורמליות של מדינת לבנון. הכוונה היא לתשתיות דלק, פיננסים, תקשורת וכד' שמשמשות באופן ישיר ומתמשך את המאמץ הצבאי של חזבאללה נגד ישראל.

בשנים שחלפו מאז מלחמת לבנון השנייה קרו שני תהליכים חשובים. ראשית, תשתיות מדינת לבנון כמעט ואינן מתפקדות והיא מצויה במשבר כלכלי ופוליטי עמוק. שנית, חזבאללה הקים למעשה תשתיות חלופיות (מים/חשמל/תקשורת וכדומה). תשתיות אלה מספקות את צרכי חזבאללה הצבאיים וגם את הצרכים האזרחיים של אוכלוסיית הבייס השיעית שלו. הכוונה לתשתיות גנרטורים, תשתיות סולריות, מערכות שאיבת מים והולכת מים. בנוסף לחזבאללה מאגרי אנרגיה (דלק/סולר) עצמאיים לשעת חירום. לחזבאללה יש אף רשת תקשורת מבצעית עצמאית קווית משלו. כל אלו נתמכים על ידי כסף וסיוע איראני.

בשל כל זאת, פגיעה פיזית בתשתית המדינית הפורמלית של לבנון, לא תביא ללחץ מצד האוכלוסייה על חזבאללה, היות ואוכלוסיית הבייס השיעית מקבלת את התשתיות האלו מחזבאללה ולא מהמדינה. הבייס השיעי של חזבאללה זו היא האוכלוסייה החשובה מבחינתו, היא למעשה קהל שבוי, שלא יתקומם נגד חזבאללה.

שאר אזרחי לבנון, מהעדות השונות, לא באמת חשובים לחזבאללה וכפי שניתן לראות, למרות המחאה בלבנון נגד המלחמה עד כה – הם אינם גורמים לו לנצור את האש או אפילו לדון בכך. אין בלבנון כיום תנועה חברתית, הפגנות ברחובות ומחאה כפי שראינו בעבר ב-2019 בעת המשבר הכלכלי או לאחר רצח חירי.

אגב, לממשלת לבנון ולכוחות הבטחון שלה, אין יכולת לבצע מהלך אופרטיבי כנגד חזבאללה או להתעמת איתן. בפעם האחרונה, שממשלת לבנון ניסתה לעשות מהלך אופרטיבי כנגד חזבאללה בשנת 2008, זה כמעט גרם ל"הפיכה צבאית" ולהשתלטות צבאית מוחלטת של חזבאללה על לבנון ומוסדותיה (ממשלת לבנון ניסתה להלאים את רשת התקשורת העצמאית של חזבאללה ולהחליף את אחראי הבטחון מטעם חזבאללה בשדה התעופה הבין לאומי בבירות).

יתרה מכך, מדינות רבות בעולם, בהן למשל גרמניה, בריטניה ואוסטרליה כבר הכירו בזרוע האזרחית של חזבאללה כארגון טרור, ותקיפת אתרי תשתית של חזבאללה, תוכר על ידן כמטרות של ארגון טרור.

קל יותר יהיה להוכיח כי התשתיות האלו למעשה, הם מתחרים בגופים הפורמליים המקבילים של המדינה הלבנונית. תחרות זו גורמת לדעיכת הגופים הפורמליים של מדינת לבנון ולהפיכתם ללא רלבנטיים. התהליך הזה מערער על היציבות והריבונות של המדינה הלבנונית ומחזק את השליטה של חזבאללה בלבנון ואת האוריינטציה האיראנית בלבנון.

כל השירותים האזרחיים שחזבאללה מעניק לתושבים מאפשרים לו לייצר תלות. חזבאללה נוכח בכל תחומי החיים של התושבים השיעים בלבנון, עד כדי כך שהם אפילו לא מחפשים אלטרנטיבה. כך, חופש הפעולה הצבאי של חזבאללה מובטח – הוא משתמש בבייס הלבנוני שלו כמגן אנושי לאחסון האמל"ח ולפעולה צבאית נגד ישראל מתוך התשתיות האזרחיות האלו. זה נחשב בדין הבינ"ל כפשע מלחמה.